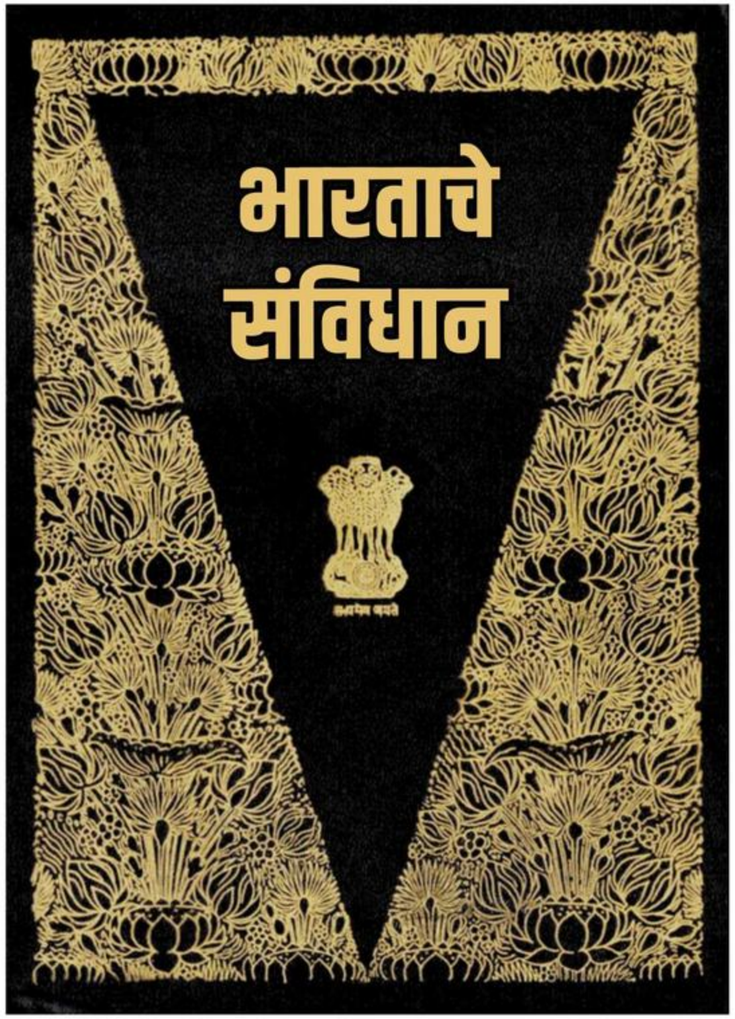
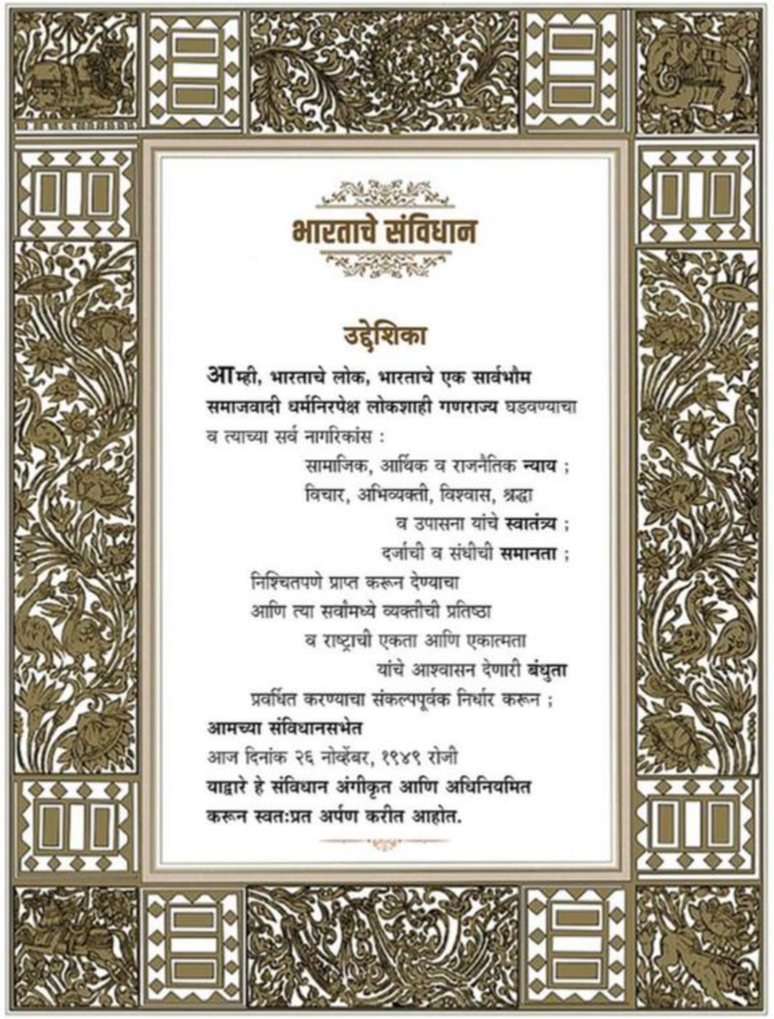
संविधानाचा प्राण: उद्देशिका

भारताचे संविधान

उद्देशिका

आम्ही, **भारताचे लोक, भारताचे एक सार्वभौम समाजवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य** घडवण्याचा व त्याच्या सर्व नागरिकांस :

सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक **न्याय** ;
विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा व उपासना यांचे **स्वातंत्र्य** ;
दर्जाची व संधीची **समानता** ;
निश्चितपणे प्राप्त करून देण्याचा
आणि त्या सर्वांमध्ये व्यक्तीची प्रतिष्ठा व राष्ट्राची एकता आणि एकात्मता यांचे आश्वासन देणारी **बंधुता**
प्रवर्धित करण्याचा संकल्पपूर्वक निर्धार करून ;

आमच्या संविधानसभेत
आज दिनांक २६ नोव्हेंबर, १९४९ रोजी
याद्वारे हे संविधान अंगीकृत आणि अधिनियमित करून स्वत:प्रत अर्पण करीत आहोत.

आपण कोण आहोत?

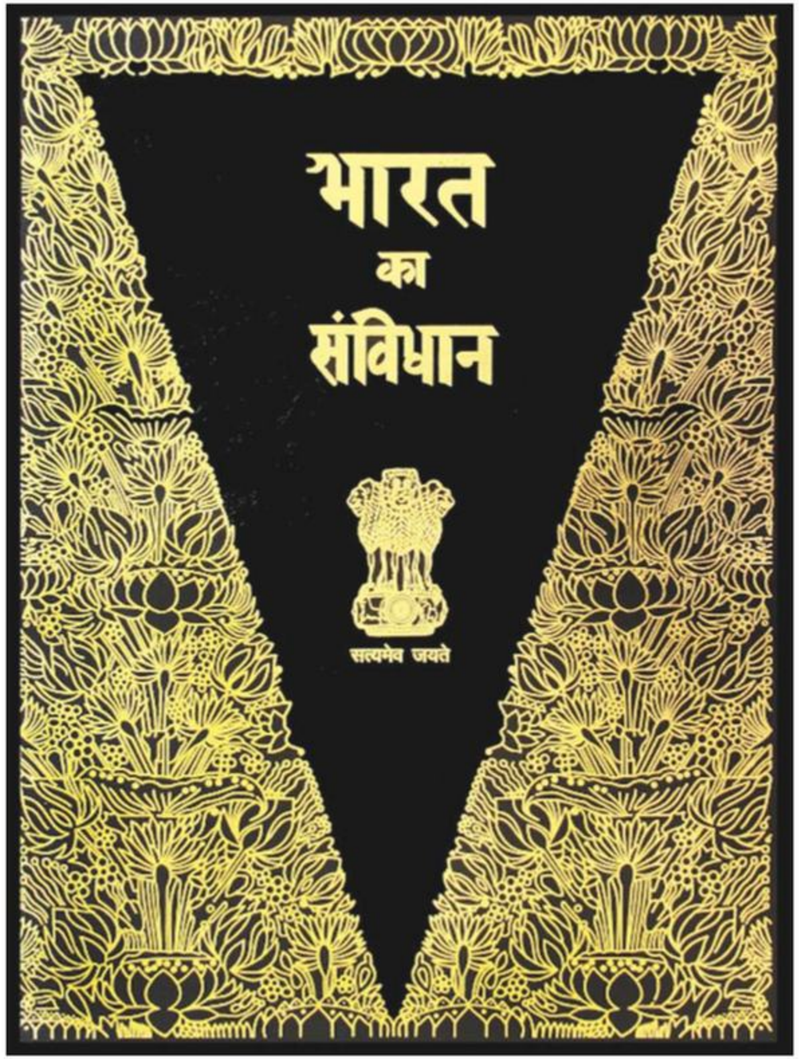

सेल्फी विथ संविधान

संविधान

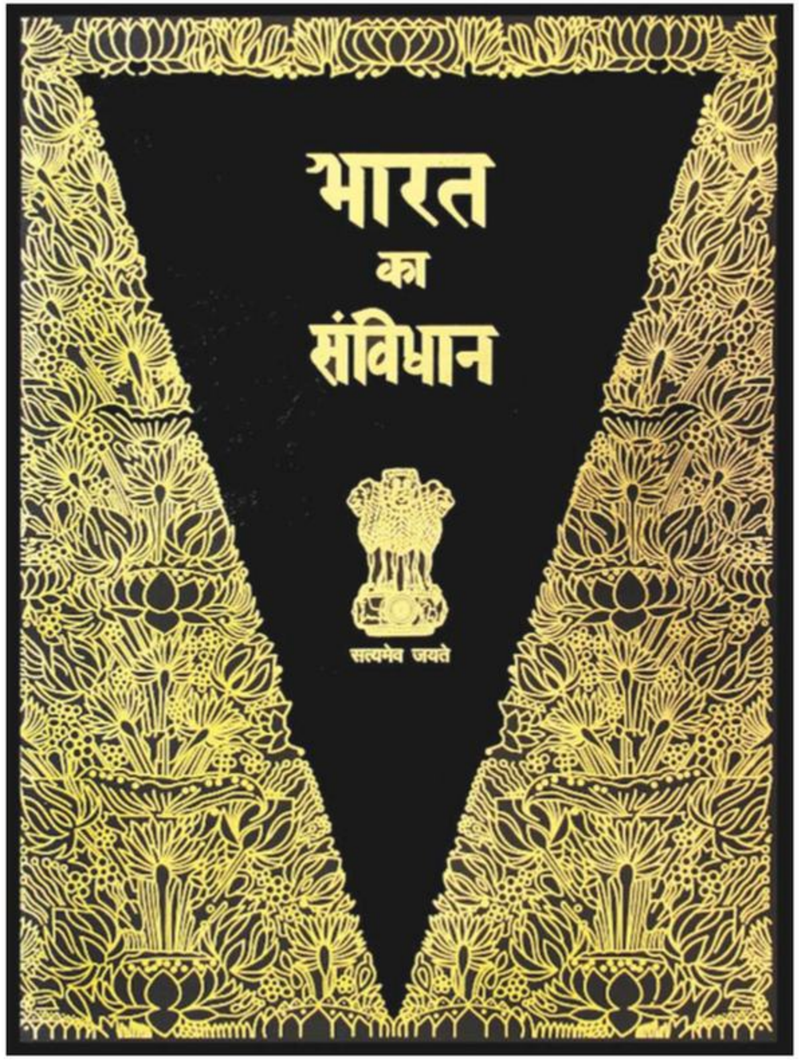
म्हणजे काय?

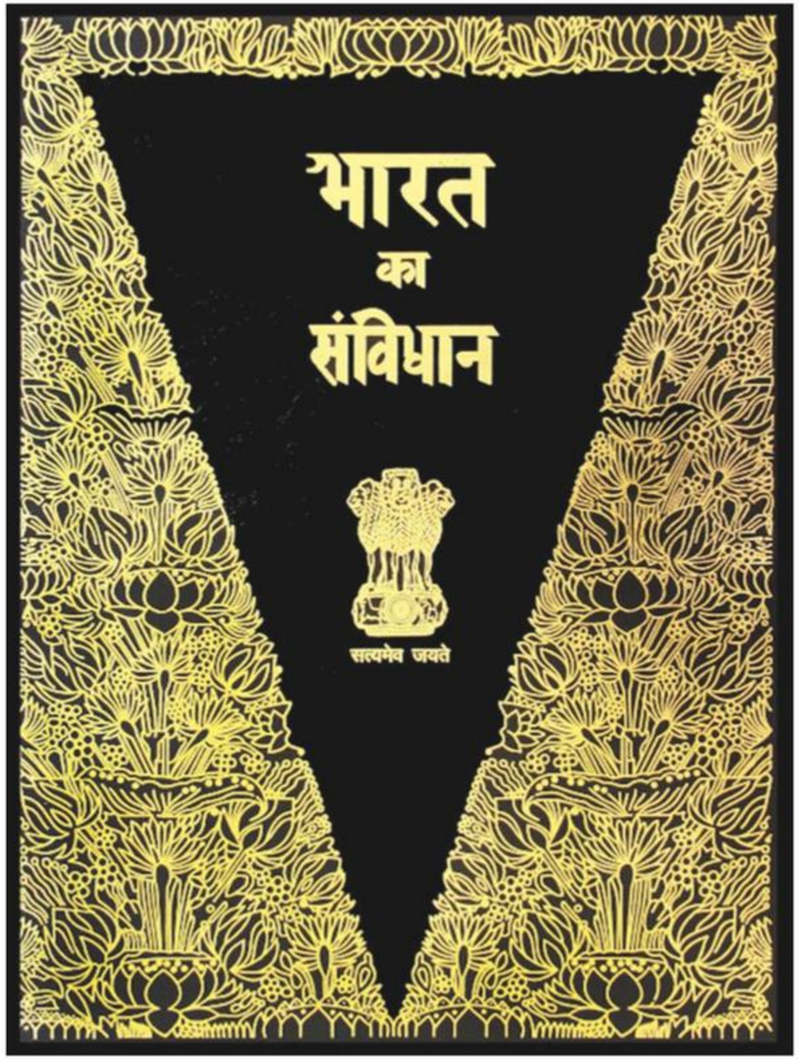
प्रजासत्ताक दिन: 26 जानेवारी 1950

आपण संविधान स्वीकारले आणि आपल्या देशाचा भविष्यातील मार्ग निश्चित केला!

संविधानामध्ये 25 भाग, 448 कलमं
आणि 12 परिशिष्ठ आहेत.

संविधान कसे तयार झाले?

संविधान सभा

भारतीय समाजातील प्रत्येक प्रांत, धर्म, वर्ग, भाषा आणि संस्कृतीचे प्रतिनिधित्व करणारे **299 सदस्य** संविधान सभेत होते. या सभेने **9 डिसेंबर 1946** ते **26 नोव्हेंबर 1949** या कालावधीत संविधान तयार केले.

संविधान सभेत 15 महिला

- सरोजिनी नायडू
- हंसा मेहता
- दुर्गाबाई देशमुख
- अमृतकौर
- अम्मू स्वामीनाथन
- पूर्णिमा बॅनजी
- विजयालक्ष्मी पंडित
- एनी मास्करेन
- दक्षिणांयनी वेलायुधन
- कमला चौधरी
- लीला रॉय
- सुचेता कृपलानी
- बेगम ऐझाझ रसूल
- रेणुका रे
- मालती चौधरी

संविधान सभा: समित्या

- मूलभूत हक्क उपसमिती
- अल्पसंख्याक उपसमिती
- केंद्र-राज्य संबंध उपसमिती
- राज्य घटना मसुदा उपसमिती

जवळपास 30 समित्या होत्या

Dr Ambedkar is Skillful Pilot of Constitution

– डॉ राजेंद्र प्रसाद

‘भारतामध्ये लोकशाही ही वरून थोपविलेली आहे. यामुळेच संविधानामध्ये प्रशासन कसे चालवावे हे सुध्दा लिहिणे गरजेचे आहे. नाहीतर निवडून आलेल्या लोकांमध्ये संवैधानिक नैतिकता असण्याची शक्यता कमी आहे आणि ते प्रशासन असे चालवू शकतात जे संविधानविरोधी असेल.’

- डॉ आंबेडकर (संविधान सभा,4 नोव्हेंबर 1948)

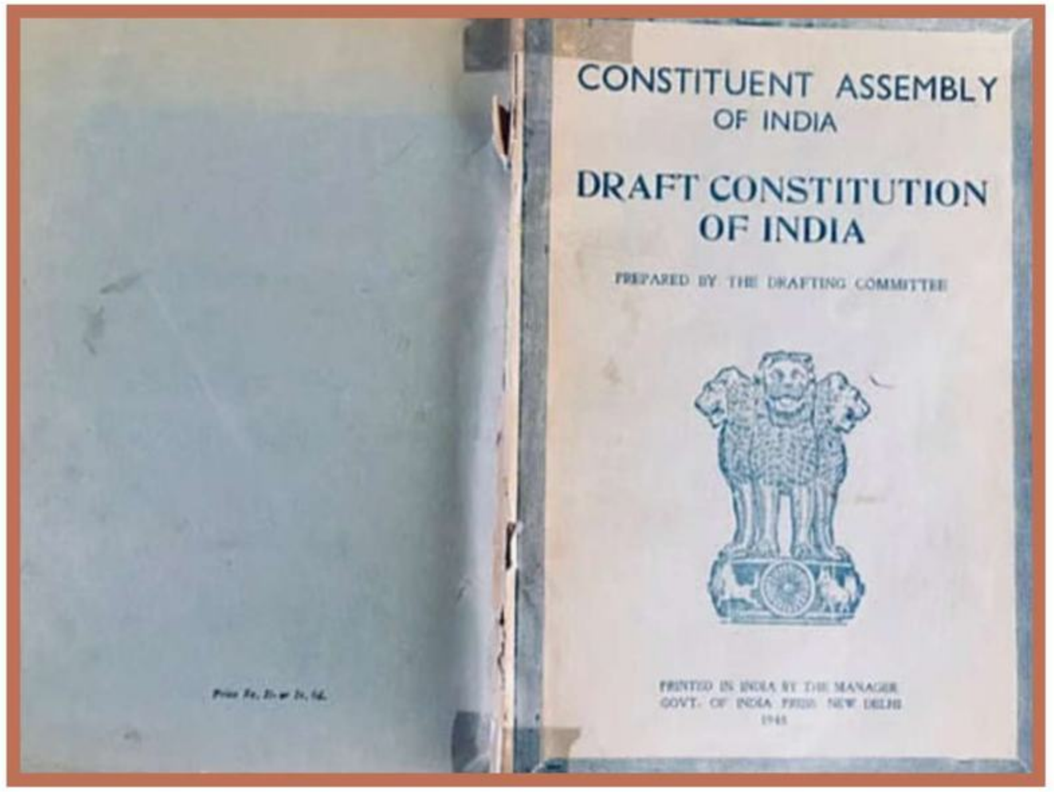

संविधान:
जनतेच्या आवाजाने घडलेली रचना

हा आहे संविधानाचा मसुदा.
वाचा, विचार करा, आणि
तुमच्या सूचना
आम्हाला पाठवा.

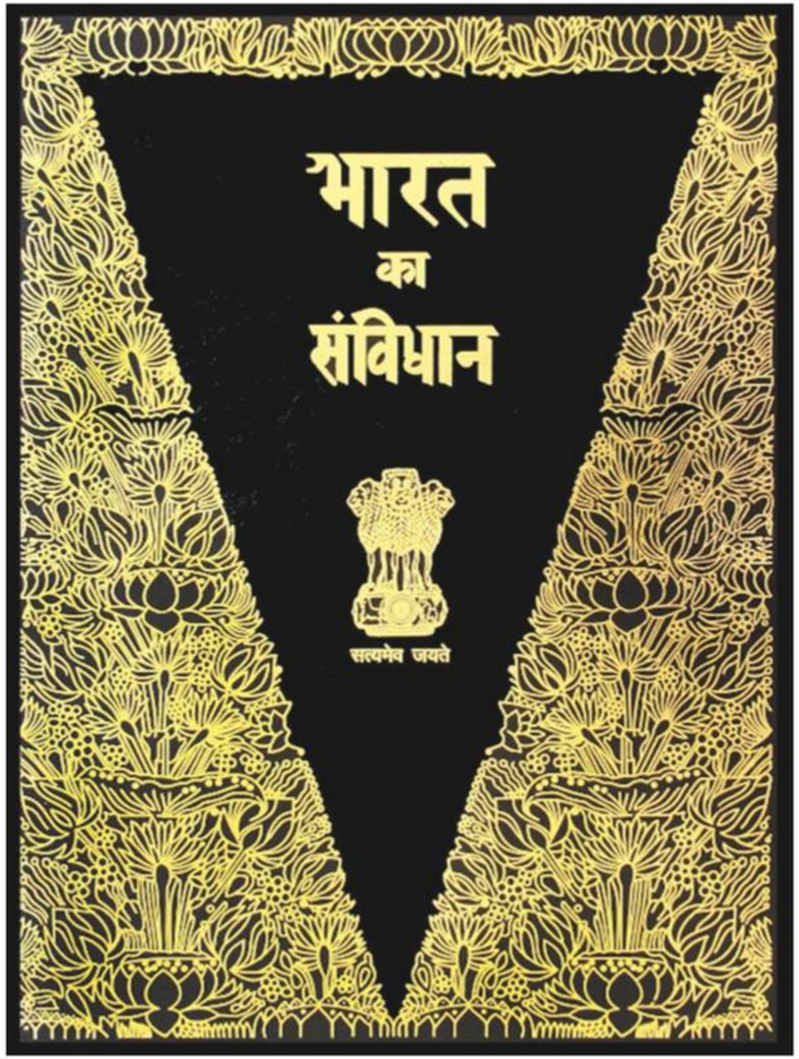
देशभरातून 7,500 हून अधिक सूचना जनतेने पाठवल्या!

सभेने संविधानाचे वाचन 3 वेळा केले!

फेब्रुवारी 1948 साली संविधानाचा मसुदा
जनतेसाठी खुला करण्यात आला

संविधान वापरायचं कोणी?

संविधानाचा प्राण: उद्देशिका

आम्ही, भारताचे लोक, भारताचे एक सार्वभौम समाजवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य घडवण्याचा व त्याच्या सर्व नागरिकांस :

सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक **न्याय**;
विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा
व उपासना यांचे **स्वातंत्र्य**;
दर्जाची व संधीची **समानता**;
निश्चितपणे प्राप्त करून देण्याचा
आणि त्या सर्वांमध्ये व्यक्तीची प्रतिष्ठा
व राष्ट्राची एकता आणि एकात्मता
यांचे आश्वासन देणारी **बंधुता**
प्रवर्धित करण्याचा संकल्पपूर्वक निर्धार करून;

आमच्या संविधानसभेत
आज दिनांक २६ नोव्हेंबर, १९४९ रोजी
याद्वारे हे संविधान अंगीकृत आणि अधिनियमित करून स्वत:प्रत अर्पण करीत आहोत.

उदाहरण

1. कोण जाणार?

2. कुठे जाणार?

3. कसे जाणार?

उद्देशिका

1. देश कोण घडवणार ?
2. देश कसा घडवायचा आहे ?
3. देश कोणत्या मूल्यांवर चालेल ?

संविधानाचा प्राण: उद्देशिका

आम्ही, भारताचे लोक, भारताचे एक सार्वभौम समाजवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य घडवण्याचा व त्याच्या सर्व नागरिकांस :

सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक **न्याय**;
विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा व उपासना यांचे **स्वातंत्र्य**;
दर्जाची व संधीची **समानता**;
निश्चितपणे प्राप्त करून देण्याचा
आणि त्या सर्वांमध्ये व्यक्तीची प्रतिष्ठा व राष्ट्राची एकता आणि एकात्मता यांचे आश्वासन देणारी **बंधुता**
प्रवर्धित करण्याचा संकल्पपूर्वक निर्धार करून;

आमच्या संविधानसभेत
आज दिनांक २६ नोव्हेंबर, १९४९ रोजी
याद्वारे हे संविधान अंगीकृत आणि अधिनियमित करून स्वत:प्रत अर्पण करीत आहोत.

देश कोण घडवणार?

संविधानाचा प्राण: उद्देशिका

आम्ही, भारताचे लोक, भारताचे एक सार्वभौम समाजवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य घडवण्याचा व त्याच्या सर्व नागरिकांस :

सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक **न्याय**;
विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा व उपासना यांचे **स्वातंत्र्य**;
दर्जाची व संधीची **समानता**;
निश्चितपणे प्राप्त करून देण्याचा
आणि त्या सर्वांमध्ये व्यक्तीची प्रतिष्ठा व राष्ट्राची एकता आणि एकात्मता यांचे आश्वासन देणारी **बंधुता**
प्रवर्धित करण्याचा संकल्पपूर्वक निर्धार करून;

आमच्या संविधानसभेत
आज दिनांक २६ नोव्हेंबर, १९४९ रोजी
याद्वारे हे संविधान अंगीकृत आणि अधिनियमित करून स्वत:प्रत अर्पण करीत आहोत.

आम्ही भारताचे लोक म्हणजे काय ?

देश कसा घडवायचा आहे ?

संविधानाचा प्राण: उद्देशिका

आम्ही, भारताचे लोक, भारताचे एक सार्वभौम समाजवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य घडवण्याचा व त्याच्या सर्व नागरिकांस :

सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक **न्याय**;
विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा व उपासना यांचे **स्वातंत्र्य**;
दर्जाची व संधीची **समानता**;
निश्चितपणे प्राप्त करून देण्याचा
आणि त्या सर्वांमध्ये व्यक्तीची प्रतिष्ठा व राष्ट्राची एकता आणि एकात्मता यांचे आश्वासन देणारी **बंधुता**
प्रवर्धित करण्याचा संकल्पपूर्वक निर्धार करून;

आमच्या संविधानसभेत
आज दिनांक २६ नोव्हेंबर, १९४९ रोजी
याद्वारे हे संविधान अंगीकृत आणि अधिनियमित करून स्वत:प्रत अर्पण करीत आहोत.

सार्वभौम

या देशाचे निर्णय कोण घेईल?

- राजेशाही मध्ये राज्याचे कोण निर्णय घ्यायचे?
- संविधानाच्या आधी देशात निर्णय कोण घेत होते?

समाजवादी

सर्वांना मुलभूत सुविधा मिळायला हव्यात का?

शिक्षण ?

आरोग्य ?

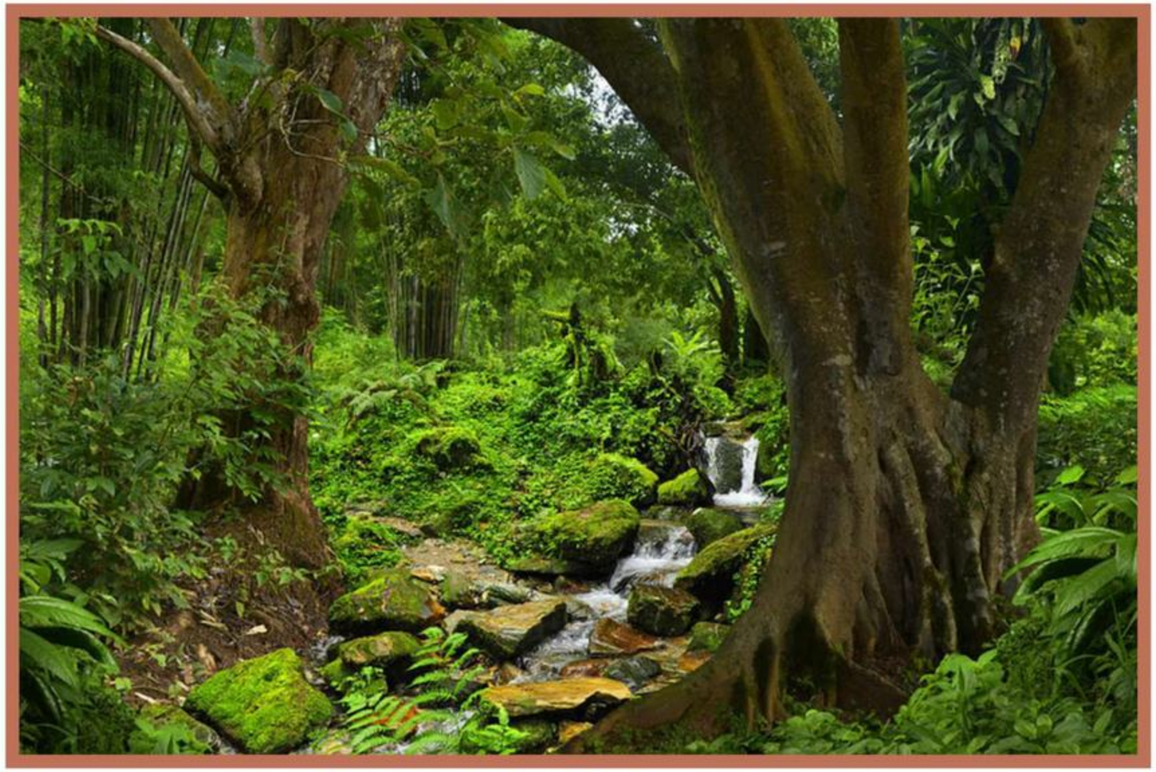
पाणी ?

रस्ते ?

घर ?

समाजवादी

आपल्या देशाची संपत्ती
सर्वांच्या कल्याणासाठी
वापरली पाहिजे,
विशेषतः गरिबांसाठी
आणि समाजातील
दुर्बल घटकांसाठी.

समाजवादी

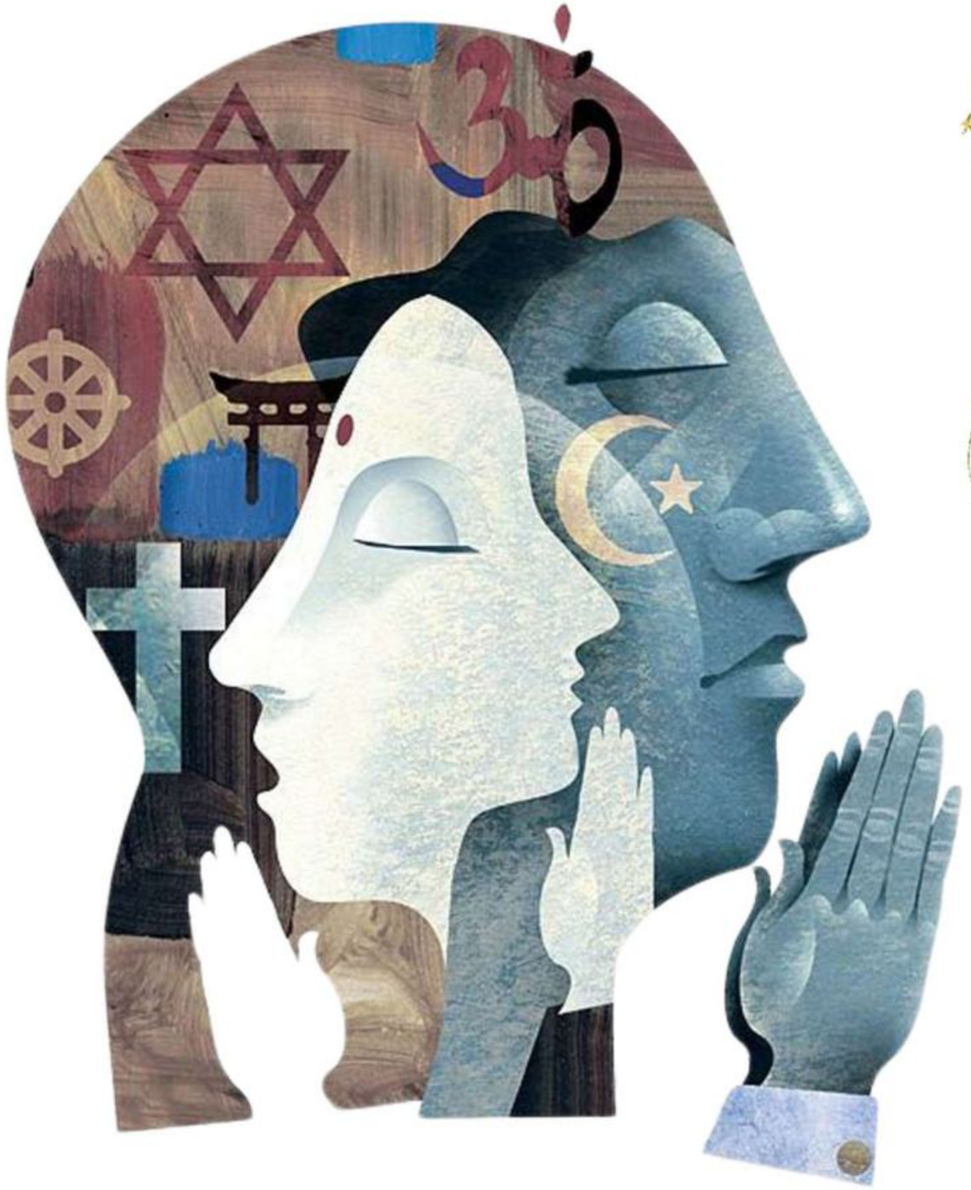
मालकी हक्क

सरकारी शाळा कोणाच्या?
सरकारी दवाखाने कोणाचे?
सरकारी बसेस कोणाच्या?

धर्मनिरपेक्ष

प्रत्येक भारतीयाला आपल्या पसंतीचा
धर्म स्वीकारण्याचे किंवा कोणताही
धर्म न स्वीकारण्याचे स्वातंत्र्य आहे.

सरकार सर्व धर्मांना
समान व न्याय्य वागणूक देईल.

लोकशाही गणराज्य

एक व्यक्ती - एक मत

एका मताचे - एक मूल्य

लोकशाही गणराज्य

देशाचे प्रमुख

(राष्ट्रपती - सर्वोच्च स्थानी असणारी व्यक्ती)

वंशपरंपरेने नसेल,

तर लोकांनी निवडलेली व्यक्ती असेल.

उदाहरण - इंग्लंड मध्ये लोकशाही आहे पण तो देश गणराज्य नाही

समजा एका वर्गात काही मुलांना गुलाबजामून पाहिजे आणि
खूप थोड्या मुलांना रसगुल्ला पाहिजे तर नेमकी कोणती मिठाई मुलांना देणार?

?

ज्यांना जी मिठाई आवडणार आहे ती मिठाई देणार!

लोकशाहीचा अर्थ म्हणजे अल्पमताच्या अधिकारांचेही संरक्षण करणे!

लोकशाही गणराज्य

कितीही बहुमताचे सरकार आले तरी त्यांना
कारभार मात्र संविधानाप्रमाणेच करायचा.
त्यात अल्पमतात असलेल्या लोकांचा सुद्धा
सन्मान झाला पाहिजे.
त्यांचं स्वातंत्र्य अबाधित राहिलं पाहिजे.

देश कोणत्या मार्गाने घडवायचा?

संविधानाचा प्राण: उद्देशिका

आम्ही, भारताचे लोक, भारताचे एक सार्वभौम समाजवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य घडवण्याचा व त्याच्या सर्व नागरिकांस :

सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक **न्याय**;
विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा व उपासना यांचे **स्वातंत्र्य**;
दर्जाची व संधीची **समानता**;
निश्चितपणे प्राप्त करून देण्याचा
आणि त्या सर्वांमध्ये व्यक्तीची प्रतिष्ठा व राष्ट्राची एकता आणि एकात्मता यांचे आश्वासन देणारी **बंधुता**
प्रवर्धित करण्याचा संकल्पपूर्वक निर्धार करून;

आमच्या संविधानसभेत
आज दिनांक २६ नोव्हेंबर, १९४९ रोजी
याद्वारे हे संविधान अंगीकृत आणि अधिनियमित करून स्वत:प्रत अर्पण करीत आहोत.

देश कोणत्या मार्गाने घडवायचा?

न्याय

स्वातंत्र्य

समानता

बंधुता

हे जणू काही गाडीची चार चाकं आहेत!

न्याय

सामाजिक
आर्थिक
राजनैतिक

न्याय

गंगाराम कांबळे यांची गोष्ट

स्वातंत्र्य

विचार
अभिव्यक्ती

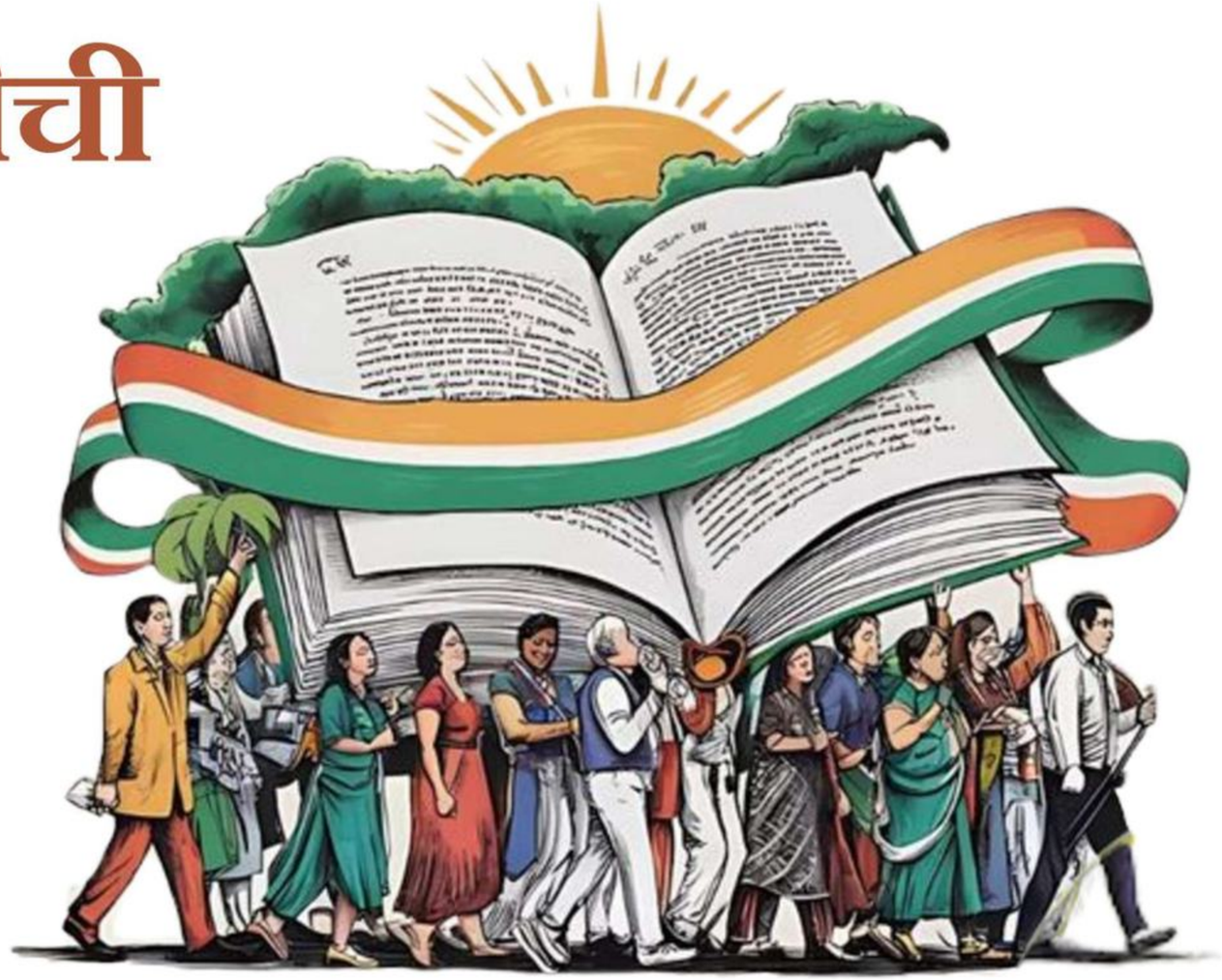
स्वातंत्र्य

विश्वास
श्रद्धा
उपासना

समानता

दर्जाची व संधीची

बंधुता

न्याय

स्वातंत्र्य

समानता

बंधुता

गाडी योग्य रस्त्यावरून जात आहे का?

संविधानाचा प्राण: उद्देशिका

आम्ही, भारताचे लोक, भारताचे एक सार्वभौम समाजवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य घडवण्याचा व त्याच्या सर्व नागरिकांस :

सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक **न्याय**;
विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा व उपासना यांचे **स्वातंत्र्य**;
दर्जाची व संधीची **समानता**;
निश्चितपणे प्राप्त करून देण्याचा
आणि त्या सर्वांमध्ये व्यक्तीची प्रतिष्ठा व राष्ट्राची एकता आणि एकात्मता यांचे आश्वासन देणारी **बंधुता**
प्रवर्धित करण्याचा संकल्पपूर्वक निर्धार करून;

आमच्या संविधानसभेत
आज दिनांक २६ नोव्हेंबर, १९४९ रोजी
याद्वारे हे संविधान अंगीकृत आणि अधिनियमित करून स्वत:प्रत अर्पण करीत आहोत.

संविधानाचा प्राण: उद्देशिका

आम्ही, भारताचे लोक, भारताचे एक सार्वभौम समाजवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य घडवण्याचा व त्याच्या सर्व नागरिकांस :

सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक **न्याय**;
विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा
व उपासना यांचे **स्वातंत्र्य**;
दर्जाची व संधीची **समानता**;
निश्चितपणे प्राप्त करून देण्याचा
आणि त्या सर्वांमध्ये व्यक्तीची प्रतिष्ठा
व राष्ट्राची एकता आणि एकात्मता
यांचे आश्वासन देणारी **बंधुता**
प्रवर्धित करण्याचा संकल्पपूर्वक निर्धार करून;

आमच्या संविधानसभेत
आज दिनांक २६ नोव्हेंबर, १९४९ रोजी
याद्वारे हे संविधान अंगीकृत आणि अधिनियमित करून स्वत:प्रत अर्पण करीत आहोत.

आपणच आपल्याशी केलेला एक करार

संविधानाचा प्राण: उद्देशिका

आम्ही, भारताचे लोक, भारताचे एक सार्वभौम समाजवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य घडवण्याचा व त्याच्या सर्व नागरिकांस :

सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक **न्याय**;
विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा व उपासना यांचे **स्वातंत्र्य**;
दर्जाची व संधीची **समानता**;
निश्चितपणे प्राप्त करून देण्याचा
आणि त्या सर्वांमध्ये व्यक्तीची प्रतिष्ठा व राष्ट्राची एकता आणि एकात्मता यांचे आश्वासन देणारी **बंधुता**
प्रवर्धित करण्याचा संकल्पपूर्वक निर्धार करून;

आमच्या संविधानसभेत
आज दिनांक २६ नोव्हेंबर, १९४९ रोजी
याद्वारे हे संविधान अंगीकृत आणि अधिनियमित करून स्वत:प्रत अर्पण करीत आहोत.

संविधान जागर अभियान

संविधान जागर अभियान निमंत्रक समिती

मा.न्या.बी.जी. कोळसे पाटील, मा.न्या.ए.एम. ठिपसे, तुषार गांधी,
डॉ. राम पुनियानी, डॉ. नितीन राऊत, धनाजी गुरव, नीरज जैन

संविधान आणि इतर सामाजिक विषयावरील अधिक माहिती
samvidhanjagar.org वेबसाईटवर वर मिळेल.

samvidhan.jagar

संविधान जागर अभियानाशी जोडण्यासाठी संपर्क करा.

स्वप्निल फुसे: 79723 45764 डॉ. श्याम मुडे: 94047 08852
श्रद्धा रेखा राजेंद्र: 92704 78335 राजाभाऊ करवाडे: 98222 02739